

ÂLİMLERİN ÜSTÜNLÜĞÜ: İLİM VE EDEBE YOLCULUK

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ عَلِيٍّ عَلَى أَدْنَاكُمْ
إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ
حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتَ لَيُصَلُّونَ
عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ

*Fadlû'l-âlimi ale'l-âbidi fe-salli alâ ednâküm inna'llâhe azze ve celle ve melâike-
tehû ve ehle's-semâvâti ve'l-eradîne
hatte'nemletü fî cührihâ ve hatte'l-hûte le-
yüsallûne alâ muallimi'n-nâsi'l-hayr.*

Sadaka Resûlullah fîmâ kâl ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretlerinin selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Allahu Teâlâ hazretleri dünyada ve âhirette saadete cümlemizi nâil eylesin. Sevdiği razı olduğu kullar olmamızı sevdiklerimizle beraber nasip eylesin. Rabbimiz içinde bulunduğumuz haram aylardan Receb-i şerîfi cümleiniz ve cümlemiz hakkında hayırlı mübarek ve müteyemmen eylesin. Bu güzel ayın, bu tevbe ayının, bu faziletli

ayın hayrından bereketinden azamî istifadeyi cümlelerinize cümlemize nasip eylesin. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz nasıl Miraç şerefine nâil olduysa bu mübarek ayda bizi de Rabbimiz mârifetullahı, muhabbetullahı, aşkullahı sahip eylesin. Namazlarımızı Miraç kalitesinde ve seviyesinde eylesin.

Muhterem kardeşlerim!

Beşer sözlerinin olabildiğince güzeli, en güzeli Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in sözleridir. Onun için sohbetlerimizde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in sözlerini esas alıyoruz. Bursa'da İstanbul'da, Ankara'da, Sapanca'da, İzmir'de, daha başka şehirlerde elbette Diyanet teşkilatının, müftü efendilerin müsaadeleriyle ve üniversite profesörü olmamız dolayısıyla üniversite kanununun da bize vermiş olduğu imkanlarla sizlere hitap ederken kendi şahsi görüşlerimizi size söylemek yerine Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin mübarek sözlerini dilimizin döndüğünce nakletmeye çalışıyoruz. Çünkü o sözlerin en güzeli. Çünkü onu öğrendik mi bize yeter. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in sünnetini ihyâ edenlere, sünnetini icra edenlere

sünnetine sarılıp hayatını onunla geçirenlere Allahu Teâlâ hazretleri şehit sevabı veriyor. Hele insanların şaşırdığı, şer imkanlarının, günah imkanlarının çoğaldığı ve serbest hâle geldiği herkesin isterse hayrı isterse şerri yüz kızartacak şeyleri başkası mâni olmadan işleyebildiği zamanda bir müslüman nefesine hakim olup Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda Peygamber *salallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in sünnetine sımsıkı sarılırsa Resûlullah Efendimiz onu sevecek ve bu kişi şehit sevabına nâil, o rütbelere yükselmiş bir kimse olarak âhirete geçecek.

Rabbimiz cümlelerinizi ve cümlemizi o sıfatlara, o rütbelere nâil olanlardan eylesin. Âmîn.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bir şeyi daha görüyoruz ki bizim dedelerimiz çok daha faziletli insanlardı nur içinde yatsınlar, mekanları cennet olsun. Allah şefaatlerine nâil eylesin. Biz onların arkasından gelen nesiller İslâm'ı unuttuk. Dedelerimiz buraya Müslümanlık için geldiler. Bu diyarlara, şehit olmak, ölmek için geldiler. Allah yolunda mallarını, canlarını verdiler. Biz rahatımızı

bile veremiyoruz. Keyfimizi bile feda edemiyoruz. Aramızda çok fark var. Allah bizleri ıslah etsin. Islah olmamızın muhakkak bazı şartları var. O şartların başında mânevî şart olarak kulun günahkar bile olsa hatasını, günahını anlayıp edepli, boynu bükük, mütevazı bir kul olması lazım. Günahkar olabilir, suçlu olabilir, hapslere düşmüş olabilir ama Allahu Teâlâ hazretlerinin rahmeti geniş, affeder.

Neysiz olmayacak?

Edepsiz olmayacak, küstah olmayacak, kibirli olmayacak, cahil olmayacak, zalim olmayacak. “Ben Allah’ın âciz kuluyum. Suçum kusurum çok.” diye boynunu büktü mü boynunu büküp gözünden yaşlar döktü mü Allahu Teâlâ hazretlerinin dergahına elini kaldırdı mı o zaman Rabbimiz affediyor, bağışlıyor.

Onun için ilk işimiz edebimizi takınmak. Eskiden büyüklerin kapılarında, dergahlarında “Edep yâ Hû” diye yazardı. Edep yâ Hû... Ey filanca, edebini takın!

Sakın terk-i edebden kûy-ı mahbûb u Hüdâ’dır bu.

Nazargâh-ı ilâhîdir makâm-ı Mustafâ’dır bu.

Nabi ne güzel söylemiş:

“Sakın edebe riayet etmeme durumuna düşme! Resûlullah’ın şehrine giriyorsun. Burası Allah’ın sevgili kulu Muhammed-i Mustafâ’sının şehri. Edepsizlikten sakın!” diyor. diyor.

Bir kardeşimiz vardı, sakallı. Şimdi sakal bırakan çok. Allah öteki sünnetlere de uyup da Peygamber Efendimiz’in rızasını, sevgisini, teveccühünü kazanmayı cümlemize nasip etsin. Hiç kimsenin sakal bırakmadığı bir zamanlar vardı eskiden. Yirmi yıl, otuz yıl önce. Şimdi bu kardeşimiz sakallı idi. Hâlâ sakallı. Kendisinden dinledim. Daha doğrusu bir yabancı alim gelmişti, Arap. Konuştuk, o zaman söyledi galiba. Unuttuysam Allah affeylesin.

Kendisi bir görevle yurt dışına gitmiş. Görgüyü bilgiyi arttırmak gibi, tahsil gibi bir sebeple yurt dışına, Bağdat’a gitmiş. Bağdat’tan da fırsat bulmuş hacca gitmiş. Türkiye’den hacca gitmek müsaadesi yok, “elimde fırsat var, haccedeyim” diye oradan geçivermiş. Medine-i Münevvere’ye, Peygamber Efendimiz’in şehrine gelmiş.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şehri. Oraya gelmiş ama insanlar alışkanlıklarını bırakamazlar. Evvelce nasıl yaşamışlarsa

yaşamlarını bazen de farkına varmadan öyle sürdürürler. Edepsizlik de kendilerine âdet olmuşsa edepsizlik de öyle âdet halinde yürür gider. Bu da işin farkında değil. “Tıraş olayım.” diye sabun hazırlamış, su hazırlamış. Ondan sonra fırçalayacak, tıraş olacak. “Nasıl olduysa uyudum” diyor. Kendinden mi geçti, nasıl oldu orasını pek iyi hatırlayamayacağım. “Rüyamda Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* i gördüm” diyor. Tabi kendisi sevinmiş ama Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz rüyasında ona kaşlarını çatmış. Kendisinin gördüğü rüyada kaşlarını çatmış, demiş ki;

“Sen benim şehrimde benim sünnetime nasıl muhalefet edersin?”

Telaştan, korkudan ter içinde uykudan uyanmış. İşte sakalı ondan sonra bırakmış. Başkası bırakmamışken onun bırakma sebebi o gördüğü rüya. “Benim şehrimde benim sünnetime nasıl muhalefet edersin?” diye azarı işittiği için olmuş oluyor.

a. Bid'at Yapmamak

Muhterem kardeşlerim!

Her şey edebe dayanıyor. Hüsnüniyete dayanıyor. Bir de hangi şey iyi, hangi şey kötü,

onu bilmeye dayanıyor. Bilmeyen insan cahilliğinden iyi bir şey yapıyorum sanır ama yaptığı iş kötü olabilir. Bir de işin o tarafı var.

“Ah hoca efendi, efendim bilmem şu kadar bin liralık mum aldım da bütün kabirlere mum yaktım!”

Kabirlere mum yakmak var mı?

Zaten o vefat eden kimse Allah'ın nurlu kuluyorsa senin beş kuruşluk mumuna ihtiyacı yok. Zaten nursuz bir kimseyse bin tane mum yaksan ona ne fayda.

“Onun için işte böyle yaptım!”

Bid'at yaptın sen! Başkalarının, başka dinlerden geçmiş âdetlerini yaptın. Cahilliğinden doğru bir şey sanıp onu yaptın. Halbuki bid'atleri Allah kabul etmiyor. O zaman hepimiz ilmi esas almamız lazım. Hepimiz ilim öğrenmeye koşmalıyız. Yaşlı da olsak genç de olsak başka okullarda okuyor da olsak o başka. Avrupa da duydum hoşuma gitti. Pazar okulları varmış. Pazar günü okulları. Kilisenin.

Ne demek?

Cumartesi Pazar günü tatil oluyor ya. İşte o zaman kilise, halkı eğitmek için “pazar okulu” açıyormuş. “Dinlerini öğrensinler” diye. Mazeret yok. Hafta içinde çalışıyorsun, işçisin.

Okula gidiyorsun, öğrencisin. “Ama pazar okulu var işte, gel” denmiş oluyor. Biz de bizim dinimizde ilme çok büyük önem verildiğinden ve ilimden hiç kimse hariç bırakılmadığından genç de ilim öğrenecek yaşlı da. Esnaf da ilim öğrenecek memur da. Talebe de ilim öğrenecek kadın da ilim öğrenecek erkek de. Herkes ilim öğrenecek.

Neden?

Allah’ın yolu, Allah’ın rızası Resûlullah’ın sünneti ilimle öğrenilir, ilimle bilinir. İnsan onunla kurtulacak. Onun için hiç istisnası yok. Herkesin mutlaka ilim öğrenmesi lazım.

İlmin bir kısmını... -eski tabir olarak demişler ki muhakkak herkes bilecek. Hiç istisnası yok. Şu kapıyı kapatsak çıkarın kağıdı kalemi desek herkes imtihan olsa bilmesi lazım gelen bilgiler.

Onlar nedir?

İlmihal bilgileri. Kişinin ferdî, şahsî ibadetini yapmak için kendisine lazım olan bilgiler.

Namaz kılmasını bilmese olur mu?

Olmaz. Hangi mezhepten olursa olsun namaz kılmayı bilecek, abdest almayı bilecek, abdesti bozan şeyleri bilecek. Namaz sûrelerini, dualarını bilecek, orucu bilecek, zekâtı

bilecek. Ticaretin haramını helalini bilecek ki haramlara düşmesin, vazifelerinde ihmal olmasın. O zaman ilim hepimize bir dereceye kadar farz.

Farîzetün alâ külli müslimin ve müslime-tin.

Bir dereceden sonrada zevkli, sevaplı geniş bir saha. Ondan sonra belki mecbur değil ama yaparsa sevap kazanacak, yaparsa ecir kazanacak. Onun için her yerde anlattığım bir şeyi bu camide de yeni vaaz ettiğimden siz cemaatime de anlatayım:

Yaşlı bir zât İstanbul'da iyi bir hocaefendiye gelmiş, demiş ki; “Bana *mehâricu hurûf*'u talim eyle, tecvidi talim eyle.”

Kur'ân-ı Kerîm'i doğru okuyacak. *Ha* harfi nasıl çıkar, *zel* harfi nasıl çıkar, peltek *ze* nasıl telaffuz edilir. *Ayn*'ın *hemze*'den farkı nedir gibi. Bu ilim. Yanındaki bir yakını, ahbabı, samimi olduğu kimse varmış. Bu yaşlı kimseye takılmış. Demiş ki, “Ya hacı efendi, senin bir ayağın çukurda. Belin iki kat olmuş, bastonsuz ayakta bile doğru düzgün duramıyorsun. Sen *mehâricü hurûf*'u öğrensen ne olacak, tecvidi öğrensen ne olacak, öğrenmesen ne olacak.

“Yaş yetmiş iş bitmiş” diyorlar ya, ona böyle bir latife etmiş. Ama ötekisi hiç gülmemiş. Ötekisi ciddi, gayet ciddi, başını sallamış. “Doğru söylüyorsun” demiş “Doğru söylüyorsun, biliyorum. Tamam benim işim bitmiş ama mezar yakın, ayağımın bir tanesi mezarın çukuruna neredeyse basmış ama istiyorum ki Rabbimin huzuruna ilim öğrenirken, ilim yolunda gideyim. Bu camiye gelirken, bu camiden giderken, tecvid öğrenirken, hocanın karşısında diz çökerken, talebe sıfatıyla gideyim. İlime âşık insan sıfatıyla gideyim, onu istiyorum.”

Büyüklerin ilme olan bağlılığına bak. İlmin kıymetini nasıl biliyorlar. Onun için muhterem kardeşlerim, bu okuduğum hadîs-i şerîfi imam Tirmizî *rahmetullahi aleyh* -Allah şefaatine erdirsin- rivayet eylemiş. Ben *Muhtârü'l-ehâdîs* kitabını okuyorum. Yanımda gezdirdiğim kitap o hadis kitabıdır. Ve yazarı da yine Peygamber Efendimiz'in evladından, evlâd-ı Resûl'den mübarek bir alim. Onun için onu okuyorum.

b. Alimin Üstünlüğü

Burada, sırada karşımıza gelen hadîs-i şerîf şu:

Fadlû'l-âlimi ale'l-âbidi kefadli alâ ednâküm. “Alimin âbid üzerine fazlı, üstünlüğü, derecesinin yüksekliği, benim sizin en aşağıınızdan birisine olan üstünlüğüm gibidir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Nerede Peygamber Efendimiz, nerede ümmetin kıyısında kenarında kusurlu bir âciz naçiz müslüman. O Peygamber. O *seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn. Şefîu'l-müznibîn. Habîb-i Hudâ. Şefîi rûz-ı cezâ.* Sıfatlarını ne kadar sıralasak bitiremeyeceğimiz büyük zât; ötekisi sıradan bir müslüman. Arada ne kadar fark var. İşte alimin âbid üzerine üstünlüğü bu. Alim “bilen.”

Âbid ne demek?

Âbid de yine “Allah yolunda” demek. Yine namazında, yine camide, yine oruçta, yine eli tesbihli, yine ağzı dualı âbid. Vaktini gafil geçirmiyor, ibadet ehli. Ama onun yanında üstünlüğü Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ümmetten âcizane bir ferdin üstünlüğü kadar yüksek.

Onun için eski âlimlerden çok büyük bir zâtı muhtereme demişler ki: Ölecek olsan yarın öleceğin sana malum olsa. Bazen rüya görü-

yorlar ya. Ölecek olsan yarına kadar ne işi yapardın, söyle bakalım öğrenelim. En sevaplı işi yapar diye onu öğrenmek istiyor. Diyor ki “yarın öleceğim malum olmuş olsa yarına kadar ilim öğrenmekle vaktimi geçiririm. Yarın öleceksin, öğrendiğin ilmi kime söyleyeceksin. Olsun, ilim ilim öğrenmek en sevaplı olduğundan yarın öleceğini bilsen bile yine ilim öğrenmeye çalışman gerekir. Onun Allah bizi ilimden mahrum etmesin.

c. Riyâzü's-sâlihîn Okumanın Önemi

Talebeler sordular:

“Hocam, salı günü toplanıyoruz, ne okuyalım? *Riyâzü's-sâlihîn*'i okuyun dedim. İmam Nevevî; hadis âlimi, takvâ ehli büyük zât *Riyâzü's-sâlihîn*'i okuyun, diyor.

Neden?

Orada hem âyetler var hem hadîs-i şerîfler var. Her gün okuyun.

“Hocam, ben okumuştum.”

İyi, aferin, bir daha oku, bir kere daha devir. Nasıl Kur'ân-ı Kerîm'i tekrar tekrar hatmediyoruz. İnsan sevdiği şeyi döne döne tekrar tekrar yaparmış. Onun için *Riyâzü's-sâlihîn* okuyun, dedim, bir. “Peygamberlerin *aleyhi-*

*müsslavâtü ve't-teslîmât'*ın hayatlarını kitaplardan okuyun.” dedim. Bir kardeşimizin yazdığı böyle bir kitap var, Arapçadan terceme ama kendisi de güzel terceme etmiş. Mesela onu okuyun, dedim.

Peygamberleri bilin. Peygamberler niçin gelmişler, nasıl yaşamışlar, neler öğretmişler, ne sıkıntı çekmişler onu bilin, diye dedim. Sahabe-i kirâmı, kadın sahabelerin kitabını neşrettik. Kadın sahabeleri öğrenin, erkek sahabeleri *rıdvanullahi aleyhim ecmaîn* öğrenin. Evliyânın hayatını öğrenin. Onların menkıbelerinin bilinmesinde çok fayda var. Çok sevap var. Çok sevap var. Dün ben de bir kitabı açtım şöyle bir sayfa okuyayım dedim. Sehl ibn Abdillahi diye bir zât-ı muhterem var. Büyük alim büyük mutasavvıf büyük evliyadan bir zât. Öyle olduğunu biraz sonra anlayacaksınız. Allah şefaathine erdirsin. Yine büyük bir alim var, Abdullah İbn Mübarek diye. Onu da çok seviyorum, Allah şefaathine erdirsin.

Abdullah İbn Mübarek hadis alimiymiş benim okuduğum gibi cemaate hadis okurmuş. Bir gün bu

Bir gün bu Sehl ibn Abdillah; o da kitap yazan bir âlim ama yine âlimin kıymetini alim bilir. Mücevherin kıymetini kuyumcu bilir gibi. Seyyid hazretleri, Abdullah İbn Mübarek hazretlerinin vaazına gitmiş.

Bir gün canı sıkılmış, bir olaya kızmış. Demiş ki;

“Ya Abdullah, bundan sonra ben senin vaaz meclisine gelmeyeceğim.” demiş.

O da tabi “Neden?” diyor.

“Neden olacak?” diyor “Cariyelerine terbiye vermemişsin. Damın üstünden bana seslendiler: ‘Biz seninle evlenmek istiyoruz, seni nikaha davet ediyoruz.’ diye laf attılar bana! Bundan sonra daha gelmeyeceğim.” diyor.

O biraz şöyle uzaklaşınca Abdullah İbn Mübarek demiş ki Seyyid Abdullah vefat edecek, onun vefatı yakın demiş. Biraz sonra da vefat etmiş. Tabi cenaze namazını kılmışlar, âhirete yolcu etmişler.

Abdullah İbn Mübarek’e diyorlar ki;

“Seyyidin vefatını nereden bildin?”

“Niye bilmeyeyim?” diyor, “Benim hiç cariyem yok. Damın üstünde gördükleri cennet huririydi. Damın üstünde gördüğünün cennet

hurileri olduğunu anladım da vefatının yakın olduğunu bildim.” Onların davet etmesinden; “Dünyada, o çamurlu yerde, o günah yerinde daha ne duruyorsun, gel.” demelerinden vefatının yakın olduğunu anladım diyor.

Ne mutlu böyle ölenlere! Ne mutlu böyle hâli olanlara! Allah sevdiği kullarından eylesin, sevdiği kullarından ayırmasın, sevdiği yollardan ayırmasın, sevdiği kullarının hallerini bize öğretsin. Biz de onu uygulayalım, bilelim. O onun “gelmeyeceğim, sana küstüm” demesine küsmemiş, vefat edeceğini anlamış, damda gördüğü şeyin huriler olduğunu anlamış.

Muhterem kardeşlerim!

Âlimin âbidlere olan üstünlüğü Peygamber Efendimiz’in ümmetten sıradan bir kimseye olan farkı kadar, üstünlüğü kadar üstündür.

İnna’llâhe azze ve celle ve melâiketehû. “Aziz ve celil olan Allah ve onun melekleri ve *ehle’s-semâvâti ve’l-eradîne.* “Ve göklerin ve yeryüzünün valisi.”

Kim onlar?

Melekler, cinler adını bilip bilmediğimiz varlığından haberdar olduğumuz olmadığımız nice nice varlıklar.

Hatte'n-nemletu fî cuhrihâ. “Hatta yuvasındaki karınca.” *Hatte'l-hûte fi'l-bahr.* Hatta denizin içindeki balık.” *Leyüsallûne alâ muallimi'n-nâsi'l-hayr.* “Muhakkak ki şeksiz ki şüphesiz ki halka, insanlara hakkı hayrı öğreten kimselere dua eder dururlar.”

Kimler bir daha sayalım:

Inna'llâhe azze ve celle.

Başta Rabbimiz, Yaradanımız, Halıkımız, Mevlâmız huzuruna varınca hesap vereceğimiz Rabbimiz bize rahmetini saçıyor. İnsanlara hayrı öğreten alim kimselere... Bir Aziz ve Celil olan Allah. İki, melekleri, melaikeci insanlara hayrı öğreten kimselere dua edip duruyorlar. Meleklerin duası da kabul olacak.

Meleklerin takviyesi ne demek?

Onun inceliğini erbabı anlar. Peygamber Efendimiz'in aleyhinde dedikodu yapıyorlarmış. Cebrail *aleyhisselam* kalkıyor bir şey yapıyor, oturuyor. “Ne yaptın yâ Cebrail” diyor. “Onun şah damarını vurdum, yapacağımı yaptım.” diyor. O zaman bir şey görmüyor ama ondan sonra gidiyor. O adam, Resûlullah'a dil uzatan şahıs ölüp gidiyor.

O meleklerin o duaları, o destekleri, nasıl kazanıldı? O azınlık askerle bir avuç askerle koca koca ordular nasıl yenildi? Allahu Teâlâ hazretleri Bedir harbinde meleklerle takviye etti. Diğer harplerde, diğer cihatlarda takviye etti de böyle yenildi. Hatta Kurtuluş harbinde savaşan kardeşlerimizden gazi olarak dönenler söylüyorlar. O Yunanlıları esir aldıkları zaman “Ya siz bir şey değilsiniz; o arkanızdaki yeşil sarıklı adamlar kimlerdi? Onları görünce ödümüz patladı.” diyorlar. Yok, askerin arkasında yeşil sarıklı askerler yok ama gördükleri Allah’ın melekleri, evliyâsı.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

O bakımdan insanlara hayrı öğreten alim olan kimseler, yine Allah yolunda yürüyen âbid olan kimselerden kat kat üstündür ve böyle kimselere Allah da, melekleri de, yerleri göklerin ahalisi de -sen ne ilişkin var- yuvasının içindeki karınca bile dua eder.

Denizin içindeki balıkla senin ne ilişkin var? Eğer sen insanlara hayrı hakkı öğreten bir kimse olursan onlar bile sana dua edecek. Yerin göğün ahalisi, gözün görmediği varlıklar sana dua edecek.

d. İlimi Aktarmanın Önemi

Onun için muhterem kardeşlerim!

Mutlaka ilim öğrenelim, bir. İkincisi de öğrendiğimizi insanlara nakledelim, halle öğretelim. Can kulağıyla dinleyelim, tatlı dille anlatalım. Benim rahmetli anam, çok politikacı hatundu, cümle geçmişlerimizle beraber Allah mekanını cennet eylesin. Ben daha küçükken en güzel elbiselerimi yıkar, giydirirdi. “Hadi bakalım, Cuma namazına git evladım” derdi. Sıkı sıkıya da tembihlerdi. “Aman vaiz efendinin ne söylediğine dikkat et, hutbede hoca ne söylemiş iyice aklında tut e mi evladım” der hem yazardı, sırtımı sıvazlardı, camiye öyle gönderirdi. Ben de “döndüğüm zaman anneme anlatacağım” diye camide uyuklamazdım, “hatibin söylediklerini anneme anlatacağım” diye can kulağıyla dinlerdim. Ondan sonra kaç tanesi aklımda kaldıysa döndüğümde anneme anlatırdım. Annem tekrar sıvazlardı beni işte aferin, maşaallah, iyi filan gibi. Ben küçük çocuğum, bir şekilde kanacak insanım. Böyle tatlı dille bizi iyi dinlemeye, dinlediğimiz de anlatmaya teşvik ederdi. Allah razı olsun, Al-

lah mekânını cennet etsin. Cümlemizin âhirete göçmüş bütün geçmişlerimizi, Allah rahmetine mazhar eylesin.

Onun için Resûlullah'ın sözlerini can kulağıyla dinleyin ki başkalarına aktarın ki siz de karıncaların, balıkların, yer gök neslinin, meleklerin ve en başta Rabbimiz'in rahmet ettiği, dua ettiği cümle varlıkların desteklediği mübarek insan olasınız. Hiçbir şey yapamazsanız buradan duyduğunuz hadîs-i şerîfleri kısa kısa notlar alarak veya hafızanızda tutarak hanımınıza söyleyemez misiniz, kardeşinize söyleyemez misiniz, çocuğunuza söyleyemez misiniz? Söylemeye azmedin, o sevabı kaçırmayın. Söyle, kazan. Hani kazı kazan var ya “kazı kazan” diyorlar. Sende dinle, söyle kazan. Hem de bu kazanç âhîret kazancı. Allah'ın rızası. Büyük bir kazanç oluyor.

Onun için ben her zaman söylüyorum, size de söylüyorum, ezbersiz kaynaksız gezmeyin. Biz alim ümmetiz. Biz Ümmet-i Muhammed'iz, başka ümmetlere benzemeyiz. Ezbersiz gezmeyin, kaynaksız gezmeyin. Öğrendiğiniz hadisleri, âyetleri yazın, başkasına nakledin. Akşam oturuyoruz, nelerden konuşuyoruz. Kah-

vede oturuyoruz, nelerden konuşuyoruz. Dük-
kanda oturuyoruz, nelerden konuşuyoruz.
Bunları konuşalım, bunları takip edelim, bun-
lar bilinsin. Böylece biz de sevabımızı alırız.
Hem de Allahu Teâlâ hazretleri bizi diğer in-
sanlardan üstün kılar.

Diğer hadîs-i şerîfe geçiyorum. İkinci
hadîs-i şerîf:

فَضْلُ الْقُرْآنِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ كَفَضْلِ الرَّحْمَنِ عَلَى
سَائِرِ خَلْقِهِ

*Fadlül Kur'ane alâ sâiri'l-keîami ke
fadli'l-Rahmâni alâ sâiri halkihî.*

Sadaka Resûlullah.

Ebû Hüreyre *radiyallahu anh'*in rivayet et-
miş olduğu bu ikinci hadîs-i şerîf, Kur'ânı
Kerîm ile ilgili. Peygamber *sallallahu aleyhi ve
sellem* burada buyurmuş ki;

“Kur'ân-ı Kerîm'in diğer kelimelere, diğer
sözlere üstünlüğü, Rahman olan Allah'ın sa-
dece mahlukâtına üstünlüğü kadar farklıdır.”

Rahman nerede, kullar nerede? Kur'an ne-
rede, beşer sözü nerede? Çok büyük fark var-
dır.

Çok büyük fark vardır ama bizim Kur'ân-ı Kerîm'le ilgimiz maalesef azdır. Bir de bu kusurumuz var. Ümmet olarak, Ümmet-i Muhammed olarak, 21. yüzyılın insanları olarak, Türkiye'nin müslümanları olarak, çeşit çeşit camileri doldurmuş ahalisi olarak, bir acı gerçeğimiz var, bir yürek yaramız var:

Biz Kur'ân-ı Kerîm'i bilmiyoruz.

Bilmemek nasıl?

Kimisi okumasını bile bilmez. "Oku bakalım şu sûreyi" desen "ben okumasını bilmem ki hocam." der.

Gazete okumasını biliyor musun?

Biliyoruz. Çünkü ilkokul seferberliği yapmışız, herkes gazeteyi okur, herkes haberleri okur. Dünya ehlinin günahlı yazılarını okur da Allah'ın kelamını okumaz, okuyamaz. Çok büyük eksiğimiz, çok büyük kusurumuz. Kur'an bizden davacı olacak.

Olur mu ya, canı mı var?

Allah onu hem şefaathçi edecek hem davacı edecek. Âhirette Kur'ân-ı Kerîm, Kur'an ehli olan kimselere şefaathçi olacak. Kur'ân'a gereken ilgiyi ve saygıyı göstermeyenlere de Kur'ân-ı Kerîm davacı olacak. Kur'ân-ı

Kerîm'in hasım olduğu, yakasına yapıştığı insanların vay hâline!

Âhirette şefaâtçi oldu. “Yâ Rabbi, bu beni okudu, uyguladı, dinledi, anladı, tatbik etti, ahkâmıma uydu. Sen buna rahmetinle muamele eyle, bunu yakma Yâ Rabbi, cehenneme atma, cennetine dâhil eyle.” diye şefaâtçi olmak nerede?

Allahu Teâlâ hazretleri bizi Kur'ân-ı Kerîm'in ehli olmayı muvaffak etsin. Âmîn.

Kimisi okumasını bilmez, kimisi düz okumasını bilir mânasını bilmez. Düz okumasını biliyor. Anası öğretmiş, babası öğretmiş, o kadar bir vazifeyi yapmış ama mânasından haberdar değil, bilmiyor.

Kur'ân-ı Kerîm, “içki yasak” demiş, Kur'ân-ı Kerîm, “faiz yasak” demiş, Kur'ân-ı Kerîm, “gözünüze sahip olun, harama bakmayın” buyurmuş. Kur'ân-ı Kerîm, “suizan etmeyin” buyurmuş, Kur'ân-ı Kerîm, “gıybet etmeyin” buyurmuş. Onları okusa tüyleri diken diken olacak, kalbi çarpacak. Ama bilmiyor. Okuduğu şey hangi konuda?

“Hafız güzel okudu.” diyor, hafızın nağmesine bakıyor. Maşallah, iyi hafız, sesi gür, güzel okudu. “Sesi tatlı o hafızı çağıralım, hep o

hafızı çağıralım” diyor. Sadece nağmesi peşinde, güzel okunması peşinde.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Kur’ân-ı Kerîm bize Allah’ın doğru yolu gösteren kitabıdır. Allah’ın indirdiği, hakkı bâtıldan ayıran, Allah’ın rızası yolunu gösteren kitabıdır; bunu öğreneceğiz. Bu da bizim bir vazifemiz olacak. Vazgeçilmez bir vazife.

Nasıl yapabiliriz bunu?

Her gün en aşağı bir âyet okuyun. Bir günde bir âyet okuyamaz mısınız?

Müslümansın, Kur’anı seviyorsun, sevap kazanmak istiyorsun. Âhirette Kur’ân-ı Kerîm’in şefaatine ermek istiyorsun. Bir âyet öğrenemez misin? Bir tefsir kitabından bir âyeti okuyamaz mısınız. İyice bir derinlemesine daldıramaz mısınız, “Bu âyetin mânası nedir?” diye tefekkür edemez misin? Bunu yapacağız.

Bir âyet, iki âyet, üç âyet. Arap radyolarında filan derler. Şimdi size hafız falanca filanca sureden, bir miktar okuyacak, diye takdim ederler. Senin de kolayına giden bir miktarda her gün Kur’ân-ı Kerîm’den biraz okuman lazım.

Neden?

Bu kelâm mücevher. Bu kelim Allah'ın kelâmı. Bunun içinde hayat var. Bunun içinde âhiret sevabı var. Bunun gösterdiği yol, cennet yolu. Eğer buradaki ikazlara uymazsan, uyanmazsan, dinlemezsen, anlamazsan cehenneme düşebilirsin. Allah'ın ikaz kitabı ikaznamesi. Önceden gönderip de seni uyandırmak için gönderdiği ihtarnamesi.

İhtar çekiyor Allahu Teâlâ hazretleri. “Şu günahlara şu günahlara şu günahlara bulaşmayın, atarım cehenneme, yakarım cayır cayır!” diyor, önceden ihtar ediyor. Millet hangisi günah hangisi sevap farkında değil.

Parasıyla günahı satın alıyor. Parasıyla.

Nasıl satın alıyor?

Yılbaşı gecesinde görüyoruz, düğünlerde görüyoruz, yaz günlerinde görüyoruz. Gözünüzü kapayın, elinizle bulmuş gibi olursunuz. Dünyanın en nimetli, en sefalı, en güzel, Allah'ın bütün güzellikleri topladığı yer neresi?

Neresiyse günah orada var. Gelsin içkiler, gelsin çalgılar, gelsin keyifler, gelsin sefalar. Adam para veriyor. Adam Bolu dağının tepesinde olsa Bursa'nın Uludağ'ın üstünde olsa alimallah o günahı işlemeye gidiyor. Para har-

cıyor. Uçağa binip gidiyor, vapura binip gidiyor. Para harcıyor da sevap kazanmaya gitmiyor.

Dün hoca efendi okuyordu da bir mahzunluk çöktü üzerime. “Nasıl olabilir?” diye bu zamanın insanlarını da biraz anladım, hoş gördüm. Cuma suresinin son âyetinde buyuruluyor ki,

Bismillâhirrahmânirrahîm.

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
قَائِمًا

Ve iza raev ticâreten ev lehveni'n-feddû ileyhâ ve terekûke kâimâ...¹

Bir alışveriş mevzuu gördükleri zaman; yahut da bir eğlence, bir hoşya gidecek, bir gönül eğlencesi olacak şey gördükleri zaman... Gördüler ya. İşte o görmeleri üzerine;

İnfaddûu ileyha. “Hepsi zıplayıp onun yanına gittiler.” *Ve terekûke kâimâ.* “Resûlullah'ı ayakta yapayalnız bıraktılar!”

Aman Allah, aman Yâ Rabbi! Allah'ın Peygamberi. Her gün mucizelerini görüyorlar. Elinden mucize, gözünden mucize, yüzünden

---

¹ 62/Cum'a, 11.

mucize, ahlâkından mucize. Her şeyinden mucizesini görüyorlar. Resûlullah *sallallahu aleyhi* ve sellem konuşmaya çıkmış da onlar alışverişe gidiyor, eğlenceye gidiyor. Tamam. Bu zamanın insanını ben hoş gördüm artık. Resûlullah'ı yapayalnız bırakıp da gitmek nasıl olmuş. Tüylerim diken diken oldu.

Ve terekûke kâima. Allah Allah! Resûlullah yapayalnız kalıyor da insanlar eğlenceye gidiyor. Kervan gelmiş, Şamdan mal getirmiş. Hadi herkes o tarafa, mal alacaklar. “Bakalım kervandan ne mallar çıkacak?” diye seyrana gitmişler. Cümbüşe gitmişler, eğlenceye gitmişler. Resûlullah burada duruyor. Aman Yâ Rabbi!

Onun için camiler تنها, stadyumlar kalabalık. Onun için camiler vaazlar تنها, eğlence yerleri tıklım tıklım dolu. Bilet kalmıyor, yer bulamıyorlar. Çalgıcının birisi, şarkıcının birisi Anadolu'nun bir şehrine gitmiş, “O salonu mu turalım bu salonu mu turalım?” derken, çalgıcının şanına uygun ebatta salon bulamamışlar.

Ne yapmışlar?

Oranın iklimi yumuşak, stadyumu tutmuşlar. Stadyum da tıklım tıklım dolmuş, biletlerin hepsi satılmış. Ondan sonra da o şarkıcı kadının tepeden tırnağa entarisine fistanına neyse para iliştirerek tepeden tırnağa paraya gömmüşler. Hani böyle iğneyle para iliştirmişler. Elli binlikler, yirmi binlikler filan. Tepeden tırnağa paraya gömmüşler. Allah Allah! Bu ne cahillik, bu ne şaşkınlık!

e. Öğrenileni Aktarmak

Neden oluyor?

İşte âhireti bilmemekten oluyor, Kur'an'ı bilmemekten oluyor, imanı bilmemekten oluyor. Allah'ın cezası olduğunu, gazabı olduğunu, kahrı olduğunu, cehennemi olduğunu, itâbı olduğunu bilmemekten oluyor.

Onun için Kur'ân-ı Kerîm'i öğreneceğiz. Ne kadar gücün yeterse iki âyet, üç âyet okuyacaksınız, öğreneceksin. Hem de her öğrendiğini birisine satmaya çalış. Hiç olmazsa bir kimseye. Sabah öğrenirsen "Ben bugün bu öğrendiğimi karşılaştığım üç kişiye, beş kişiye tebliğ edeceğim, söyleyeceğim. İşyerinde söyleyeceğim, otobüste söyleyeceğim." de.

Bir hoca efendi vardı, Allah selamet versin. Otobüse bindik; Ankara'nın Bağlum kasabasından Ankara'nın içine doğru gidiyoruz. Yüksek sesle konuşuyor, benim utancımdan sırtım terliyor. Hoca efendi yüksek sesle konuşuyor, tüm otobüs duyuyor. Maksudı otobüse vaaz etmek.

Âyet okuyor, hadis okuyor; mahsustan benimle bangır bangır konuşuyor. Biliyorum, kurnaz. Mahsustan konuşuyor. Ben utanıyorum onun sesinden, o hiç aldırılmıyor. "Allah yolunda utanacak mıyım? Duysunlar, Allah'ın emrini tebliğ etmiş olayım." diye düşünüyor.

"Hocam, bu âyet böyle değil midir? Bu hadîs-i şerîfte böyle buyurulmamış mıdır?"

Tamam öyle buyurmuştur, biliyoruz; sen de biliyorsun, ben de biliyorum. Maksudı yol boyunca otobüs ahalisine o âyeti, o hadisi duyurmak aziz ve muhterem kardeşlerim! Siz de böyle duyduğunuzu başkasına anlatın. Hiç kimseyi bulamazsanız ailenize anlatırsınız:

"Hanım, geç bakalım karşıma. Ben bugün hoca efendiden öğrendiğim, duyduğum üç tane şeyi -sıkı dur- sana tebliğ edeceğim, söyleyeceğim. Kızım, otur bakalım şuraya, ben

sana şunu söyleyeceğim.” diyelim. Hani *Mesnevî*’de vardır ya, içinde bir dert varmış da hiç kimseye söyleyememiş, gitmiş kuyuya söylemiş. Tebliğ edecek, derdini söyleyecek:

“Birisini bulamamış da gitmiş kuyuya söylemiş, suyun olduğu yere söylemiş de orada olan bir kamış da işte onun derdinden çaldığı zaman -ney- yanık yanık çalıyormuş, o deritten öyle çalıyormuş.” diye söylerler ya. Siz de derdinizi hiç kimseye tebliğ edemezseniz aynaya geçin aynada kendinize söyleyin.

Sözünüzü dinleyecek hiç kimse bulamadınız mı?

Aynada kendinize söyleyin. Allah’ın kelamını tebliğ edelim, öğretelim ki bu iş böyle olmaz! Bu cahillikle insanın gideceği yer, pek kendisini rahat ettirecek bir yer olmaz.

f. Gece Namazı Önemi ve Mahiyeti

Gelelim diğer hadîs-i şerîfe:

فَضْلُ صَلَاةِ اللَّيْلِ عَلَى صَلَاةِ النَّهَارِ كَفَضْلِ صَدَقَةٍ
السِّرِّ عَلَى صَدَقَةِ الْعَلَانِيَةِ

Fadlû salâti’lleyli alâ salâti’n-nehâri kefadli sadakati’s-sırri alâ sadakati’l-alâniyeh.

Peygamber Efendimiz'den Abdullah İbn Mesud *radiyallahu anh* rivayet eylemiş.

Bugün okuduğum hadîs-i şerîflerden üçüncüsü. Peygamber Efendimiz diyor ki;

“Gece namazının gündüz namazına göre kıymeti, fazileti, üstünlüğü, gizliden verilen sadakanın aşikâre verilen sadakaya üstünlüğü gibidir.”

Şimdi burada birkaç şeyi izah etmek lazım.
Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Peygamber Efendimiz peygamberlik vazifesiyle vazifelendi mi?

Vazifelendi. Hira dağında ibadet ederken, oradan gelirken kendisine İkra sûresinin ilk âyetleri indi mi?

İndi. Ondan sonraki âyetlerde, ikinci olarak inen âyetlerde hemen Peygamber Efendimiz'e ve ona tâbi olan mü'minlere gece namazı emrolundu. Gece namazı emredildi, tavsiye edildi. Onlar da o gece namazına öyle bir sıkı sarıldılar, öyle geceleri ibadet edip Kur'an okuyup namaz kılar oldular ki ondan sonra âyet-i kerîmeler indi de “Bazen seyahatte olursunuz, bazen ticaret için yola çıkmış olur-

sunuz, bazen hasta olanlarınız olur, biraz hafifletin.” diye âyet indi. Gece ibadetine o kadar sıkı sarıldılar.

Geceleyin kılınan namazın çok kıymeti var, muhterem kardeşlerim!

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyuruyor ki;

Rek’atâni mine’lleyli hayrun mine’d-dünyâ ve mâ fîhâ. “Geceleyin kılınan iki rekât namaz var ya bu iki rekât namaz, dünyadan da dünyanın içindeki her şeyden de daha sevaplıdır.”

Muhterem kardeşlerim!

Tasavvufta *edeb maallah* diye bir şey vardır, Allah'a karşı kulluk edebi. *Edeb maallah*'ı bilmiyor.

“Hadi gel bakalım, şimdi camiden çıkınca seni alacağım valinin yanına götüreceğim.” desen;

“Aman hocam, dur, pabuçlarım iyi değil, elbisem ütüsüz, paçalarım kirli. İş elbisesi giymişim. Üstüm pek müsait değil. Müsaade et bir eve uğrayalım da bayramlıkları giyeyim, güzel elbiseleri giyeyim.” der insan, değil mi?

Sonra böyle bir yüksek zâtın veyahut daha yüksek bir zâtın yanına gittiği zaman sözüne dikkat eder:

“Acaba Şimdi konuŐsam mı? Acaba Şu sözü söylesem mi?” filan diye söyleyeceği sözü dŐnr. Edebe riayet eder, huzurda bulunmanın edebine riayet eder. Yüksek bir yere girdiği zaman.

Edeb maallah. “Allahu Teâlâ hazretlerinin huzurundan olmanın edebi.” Kulluk edeb. Bir çok kimse bunu bilmiyor. Kulluk edebini bilmiyor. Ondan sonra Allahu Teâlâ hazretleriyle yalnız, baş başa kalmanın edebini, usulünü hiç bilmiyor. db muaŐeretini hiç bilmiyor. Yalnız kalmaktan bucak bucak kaçıyor.

Ya sen müslüman değil misin?

Ne sefalar, ne Őerefler var, ne zevkler var. Rabbinle baş başa kal biraz. Bilmiyor Rabbiyle baş başa kalmanın nasıl olacağını, nasıl vaktini geçirmesi gerektiğini, Rabbine ne demesi gerektiğini, nasıl yalvarması gerektiğini bilmiyor.

Onun için ezan okununcaya kadar camiye girmiyor, dışarıda duruyor. Koltuklarda oturuyor, oradaki banklarda oturuyor, camiye gelmiyor.

Neden?

Camiye girdiği zaman namaz vakti gelinceye kadar zamanı nasıl geçireceğini bilmiyor

da ondan. Bilmiyor. Halbuki içerde sevap var: Zikretse sevap var, Kur'an okusa sevap var, dua etse hem muradına erer hem sevap kazanır. Yana yakıla dua etse. Ne dua edecek, onu da bilmiyor. Her şeyi edebilirsin. Kendinin dünya âhîret mutluluğunu iste, kardeşlerine hayır iste, dua et. Konu komşudan hasta olanların şifası için dua et. Şaşırانların doğru yola gelmesi için dua et. Ümmet-i Muhammed'in sıhhati selameti için dua et.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki duaların en faziletlisi *Allâhümme'rham ümmete Muhammeden rahmeten âmmeh* demektir. "Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'e umumi bir rahmetle mağfiret eyle, rahmet eyle." Hepsine candan dua etmek. En kıymetli buymuş.

Şimdi bizim yüreğimiz sızlıyor. Bilmem Tacikistan'da olan hadiselerden. Azerbaycan'da olan hadiselerden. Bulgaristan'da olan hadiselerden. Batı Trakya'da olan hadiselerden. Dünyanın neresinde bir müslümana bir zarar gelse biz burada inim inim inliyoruz. Gece uykumuzu kaybediyoruz.

Dua edelim. Dua da bir silahtır. Dua mü'minin silahıdır ve duanın, dua edilen kimseye yanınızda yokken yapılanı en makbuldür ve en süratle kabul olandır.

Acaba hiç “Yâ Rabbi! Yâ Rabbi! Yâ Rabbi! Şu Batı Trakya'daki kardeşlerimi kurtar.” diye ağladın mı? Dua ettin mi?

Etmedin.

Hiç “Şu Rusya'daki kardeşlerimi kurtar.” diye dua ettin mi?

Etmedin.

Bak hıristiyanlar kendi kardeşlerini Rusların zulmünden kurtarmak için uğraştılar, uğraştılar, uğraştılar. Doğu Avrupa ülkelerini çatır çatır koparıyorlar, kurtarıyorlar. Şimdi askerleri de azaltıyorlar. O azaltılmış askerler nereye gidecek biliyor musunuz?

Müslümanların ülkelerine gidecek. Batı Trakya'da 350 bin, 360 bin Rus askeri Batı Avrupa'da, Almanya'da kalmayacak, dönecek.

Nereye dönecek?

Müslüman ülkelere dönecek. Onun için insan hiçbir şey yapamasa dua eder. İşte gecelerin insan Rabbi ile baş başa kalıyor. Gündüz gürültü var, gündüz geliş gidiş var, gündüz konuşma var, gündüz meşgul etme var, gündüz

rahatsız etme var. Geceleyin sakın, herkes uykuya varıyor. Herkese bir gaflet çöküyor, ışıklar sönüyor. Ama göğün kapıları açılıyor.

Allahu Teâlâ hazretleri kullarına nida ediyor:

“Yok mu benden bir şey isteyecek olan? Haydi istesin, vereceğim.”

Herkes mışıl mışıl uykuda. Uyananlar kazanıyor, isteyenler kazanıyor.

“Yok mu affedilmek istenen? Affedeceğim. Yok mu benden bir talebi olan? İsteddiği şeyi bahşedeceğim. Haydi gelsin istesin.” diye göğün kapılarının açıldığı, Allahu Teâlâ hazretlerinin kullarına mânevî bir şekilde seslendiği, nida ettiği gecede millet uyuyor.

Peygamber Efendimiz ne diyor?

Gecenin namazının, gündüzün namazından çok daha üstün olduğunu bak bu hadîs-i şerîfte bildiriyor. Biraz kendi başımıza, gözümüz kapalı Rabbimiz’e yönelmeyi, Rabbimiz’le baş başa kalmanın âdâbını öğrenelim. Gece kalkalım, seccademize oturalım, abdest alıp iki rekât, dört rekât, ne kadar kılacaksak namaz kılalım. Elimizde tesbih, boynumuz bükük, gözümüz kapalı, Allahu Teâlâ hazretlerinin bize

bizden yakın olduğunu, şah damarımızdan bize daha yakın olduğunu düşünelim..

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ

*Va'lemû enna'llâhe yehûlü beyne-l mer'i ve kalbih.*² “Kişiyile kalbi arasında...”

Ve hüve meaküm eynemâ küntüm. “Nerede olursanız olun, O sizinle beraberdir.”

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

*Ve nahnü akrabü ileyhi min habli'l-verîd*³. “Biz insana şahdamarından daha yakınız.”

O yakınlığın idraki içinde, “Yâ Rabbi! Biliyorum ki sen bana yakınsın ama sezemiyorum, göremiyorum.” diyelim.

İşitemesem sözünü, göremesem özünü.

Yüzünü görmekliğe canım veresim gelir.

Yunus Emre ne güzel söylemiş. Böyle kendi şivesiyle, kendi tabiriyle...

“Sesini duyuyorum Yâ Rabbi, seni göremiyorum. Seni görmeye canımı vereceğim.” diyor.

---

² 8/Enfâl, 24.

³ 50/Kâf, 16.

Şevke bak, aşka bak!

Dağlar ile taşlar ile çağırayım Mevlam seni.

Seherlerde kuşlar ile çağırayım Mevlam seni.

Seher vaktinin kıymetini biliyor.

Seher vakti ne vakit?

Gecenin son vakti. *Âhirü'l-leyl*. Sahur vakti. O vakitte kuşlar uyanır. Gece uyumayın bakın, dikkat edin, horozlar kalkar.

İlk önce horozlar ötmeye başlar. İlk horoz ötmeye başlar, saat gibidir mübarekler. Saat gibidir, hiç şaşmazlar. Sen onu saat gibi kullanabilirsin. Bir horoz al, ötmeye başladı mı “Teheccüdün vakti geldi. Bizim horoz bizi ibadete çağırıyor.” diyebilirsin. O kadar dakik. Horozlar uyanır, kuşlar uyanır ötüşmeye başlarlar. İnsanlar gafil. Harıl harıl yatarlar, horul horul uyurlar. Sabah namazı bile kaçırılır. Sabah namazını bile kaçırırlar.

Neden?

Şimdi yeni bir bela çıktı da ondan. On ikiye, bire kadar televizyon var. Film var; yerli film var, yabancı film var, program var. Bazen de işte bilmem açık oturum var, kapalı oturum var, derken bir yattı mı yatış o yatış. Ben şöyle

öğleden önce çarşmayı pazarı dolaşıyorum da esnaf bile eskisi gibi dükkanı açmıyor, geç açıyor. Eskiden;

Sabah namazından sonra her sabah besmeleyle açılır dükkanımız.

Falanca zât-ı muhteremdir pirimiz, üstadımız.

diye her dükkanda bir levha olurdu. Her sabah besmeleyle açılan dükkanlara artık öğleye doğru ancak geliyor beyzadeler.

Neden?

“Gece program vardı hocam, senin haberin yok mu? İşte onu seyretti; uyudu, uyudu, uyudu, uyudu. Sabahın kaçına kadar... Programlar değişti. Gecenin o vaktinde kalkmaya da kendimizi alıştıralım.

Bunun için ne yapmak lazım?

Erken yatmak lazım. Tarih kitaplarından okuyoruz ki yatsı namazından sonra sahabe-i kirâm vakit harcamazlarmış. Hatta pabuçlarını aldıkları gibi birbirleriyle fazla konuşmadan dargın gibi birbirlerinden ayrılırlarmış.

Neden?

“Gece ibadeti var hocam.”Gece ibadet var. Şimdi burada gevezelik edip de onu mu kaçır-

rayım? Giderim hemen abdest alıp iki rekât namaz kılıp yatarım. Ondan sonra geceleyin o horozların öttüğü zamanda, o sahur vaktinde kalkarım. Göğün kapıları açılmış; Rahman, kullarını ibadete davet ediyor. Ben de kalkarım, ibadet ederim, tesbih çekerim. O fırsatı kaçırmıyım?”

Arifler böyle yapıyor. Ama işte cahiller, bizler her şeyimizi değiştirdik, Batı'ya uydurduk. Yeni bir program başladı. Eskiden akşam ezanı okundu mu herkes evine gelirdi, biterdi. Dükkanlar daha önceden kapanırdı. Akşam ezanında herkes evine gelmiş olurdu.

“Hocam, şimdi akşam beş buçukta oluyor. Tavuk muyuz biz, kümese girer gibi çarçabuk beşte beş buçukta eve gireceğiz.”

Oruçluysan ne olacak?

Eskiden her şey ibadete göre ayarlıydı. İftar sofrası olacak tabi. Onun için akşamleyin evde olunurdu. Hele biz akşamdan sonra biraz geç gelelim, büyüklerimizin kaşları çatılırdı. “Akşam ezanı okundu, sen dışarıda ne arıyorsun?” denilirdi.

“İşte baba, kırtasiyeye gittim, filanca kitabı hayli aradım da bulamadım da oradan öbür tarafa gittim.”

Ödümüz patlardı; akşam ezanından sonra eve gideceğiz, diye korkardık. Şimdi bakıyorum küçük çocuklar tıfıl, zavallı yavrucuklar akşam karanlıktan sonra okul dağılıyor da eve öyle geliyorlar. Programlar değişti, işler değişti.

Aman akşam erken yatalım. Seher vaktinde kalkalım; bu gece namazının hayrından, bereketinden istifade edelim. Çok hayır var, çok sevap var. “Dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı.”

g. Sadaka Gizliliği ve Mahiyeti

Bir de bu hadîs-i şerîfte “gizli verilen sadakanın aşikâre verilen sadakadan çok daha fazla sevaplı olduğunu” öğrenmiş oluyoruz.

Muhterem kardeşlerim!

Hayır yaparken Allah'ın bilmesi yeter. Levhaya yazdırmak gerekmez. Başkasının bilmesi şart değil. Hatta bilmemesi evlâ, bilmemesi daha iyi. Sessizce ver. Şöyle cebine koyuver. Avucuna sıkıştırıver. Musafaha yapıyormuş gibi. Hemen alsın, cebine koysun. Kimse bilmesin. Göstermeden, belli etmeden sessizce ver. Geceleyin ver, tenhada ver, gönder. İsmi söyleme.

Bazen öyle yapılır. Bakıyorsun hayırsever, bir fukaracığa bir şey göndermiş.

Kim gönderdi?

“Mü’min kardeşlerimizden birisi” dersin, kâfi. “Bunu şu eve ver, isim söyleme.”

Ben eski kütüphaneleri karıştırıyorum, çok güzel bir eser yazmış bir alim. Allah Allah! “Baş sayfasında herhalde müellifin adı vardır.” diye, sayfaları çeviriyorum, müellif adını vermemiş:

“Bu fakîr-i pür taksîr, duacı kardeşiniz gördüm ki bu konuda bir kitap yazmak gerekliymiş, şu kitabı yazdım.” diyor.

Mübarek, ismini söyle de dua edelim. Allah bilsin, kâfi. İsmi söylememiş, ismini saklamış. Geçenlerde de söyledim. Adana’da Tarsus’ta birisi savaşa çıkmış. O zamanlar oralara gelmişler, İmâm-ı Âzam zamanlarında filan oraları fethedilmiş. Orada savaşa gelmiş. Peçeli.

Ya erkek peçe takar mı hocam, hoppala! Neler duymaya başladık! Erkek peçe takar mı? “Nam olmasın, şöhret olmasın.” diye adam kendisini saklıyor da ondan. Peçe örtüyor ki “falanca kahraman” diye şöhretlenmesin,

nefsi kabarmasın. “Reklam olmasın. şöhret olmasın.” diye.

eş-Şuhretü âfetün demişler, “Şöhret afettir.”

Neden?

Herkes alkışlar, herkes sıraya girer, herkes seni metheder. Senin de nefsin kabırır, kibirlenirsin ucuplanırsın, büyüklenirsin. Allah da sevmez. Kibirli kulu sevmez. “Allah bilsin kâfi” demişler.

İyilik yap denize at. Balık bilmese de Hâlık bilir.

demişlerdir. İyiliğin gizli olmasına, hayrın hasenâtın gizli olmasına gayret etmeli. Eğer gizli yapılırsa bir sevaplı iş gizli yapılırsa *et-Tergîb ve't-Terhîb* isimli hadis kitabında Peygamber Efendimiz bildirmiş ki; “Allah o kişinin o iyiliğine bire bir vermez de bire on verir. Bire 70 verir. Bire 700 verir. Bire karşılık bazen 700’den de fazla verir. Bazen de *bigayri hisab* çok fazla verir. Hesaba sığmayacak kadar verir.”

Bir iyiliğin karşılığı 10 olur, 70 olur, 700 olur, daha fazla olur. Gizli olursa... Aşikâre olursa yahut gizli yaptığı halde aşikâreye vu-

rusa söylese. Mesela diyor ki “Hocam, bilirsiniz, malumunuz ya biz gece kalkarız, teheccüd namazı kılarız. İşte dün akşam teheccüde kalkmıştım.” filan.

Sen şimdi aşikâreye vurdun. Allah’ın bildiği gece ibadetini başkasına da söyledin. Fazlası gider. Aşikâre olanın sevabı az olduğundan fazlası gider. Bir kere daha söylesek o zaman riyaya giriyor. Bir yerde daha söyledi mi bütün sevabı silinir. O zaman günaha geçer.

Neden?

“Riyâ ediyorsun sen, ibadetinle övünüyorsun, galiba öylece menfaat sağlamak istiyorsun.” diye o zaman günaha girer.

Onun için ibadetlerimizi Allah rızası için yapalım; gizli yapalım, belli etmeden yapalım.

Abdullah İbn Ömer *radiyallahu anh* çarşı pazarda bir alışveriş yapmış. Enteresan bir insan o. Onun hayatının bazı sahneleri rivayet edilmiş de dikkatimi çekiyor. Birkaç garip enteresan tarafını söyleyeyim.

Birisine demiş ki;

“Kalk hadi, seninle çarşıya pazara gidelim, çarşıya çıkalım.”

“Ya Abdallah, ey Ömer’in oğlu Abdullah, ben senin huyunu bilirim. Çarşı pazar günahlı

yer olduğu için şeytanlı yer olduğu için yalan yere yemin edilir, insanlar aldatılır, tartıda ölçüde hileler olur, diye sen çarşayı pazarı sevmezsin. Niye gitmek istiyorsun, bir anlat bakalım, maksadın ne, arkasındaki niyetin ne?” diye soruyor arkadaşı da bu diyor ki;

“Yahu, insan çoktur, selam veririz, sevap kazanırız.”

Çarşıya *es-selâmü aleyküm* demeye gidiyor. Enteresan bir insan. Bir keresinde hacda devesinden inmiş, tekrar binmiş. Tabi herkes “Bu sahabedir, Hz. Ömer’in oğludur, bilgilidir, bir bildiği vardır.” diye her işine dikkat ediyorlar. Kendisinden İslâm’ı öğrenmek istiyorlar, kapmak istiyorlar.

Diyorlar ki;

“Ya Abdallah, ya Ömer’in oğlu, ne diye burada devenden indin? Sonra hiçbir şey yapmadan niye tekrar bindin?”

“Bilmem” diyor. “Resûlullah tam burada böyle yaptı da ondan yapıyorum.” Resûlullah’a uymadaki titizliğine bak. Anlamını bilse bile bilmese bile mânâsından haberdar olsa da hikmetini kavramış olsa da olmasa da Resûlullah’ın yaptığıının aynısını yapıyor. Bir enteresan tarafı da bu.

Bir başka enteresan hâli şöyle: Çarşıda alış-veriş yapmış, bayağı da pazarlık yapmış. O pazarlığı uzaktan gözleyen bir kimse de biraz ayıplamış:

“Bu koca Hz. Ömer’in oğlu. Sahabeden, mübarek bir insan. Küçük bir rakamdan dolayı pazarlıkta bu kadar sıkıştırmayı niye yaptı?” demiş, takip etmiş. Bir ara sokağa girmiş, bir adamın yanına yanaşmış, hemen ayrılmış. O adamın yanına gidiyor; “Bu Hz. Ömer’in oğlu senin yanına geldi de ne yaptı?” diyor. “Sessizce hayır verdi, sadaka verdi.”

Öbür tarafta üç kuruş için pazarlık etmiş. Pazarlık sünnet olabilir. Bu tarafta çok fazla miktarda hayır yapmış. O büyükler her yaptıkları şeyi Allah rızası için onu düşünerek yapıyorlar. Allah şefaathlerine erdirsin.

Muhterem kardeşlerim!

Demek ki hayırlarımızı gizli yaparsak sevabımız çok olur. Göstermezsek saklarsak iyi olur. Oruç tuttuyasan orucunu belli etme. Hacca gittiysen “hacıyım” diye laf eyleme. Zekat verdiysen daha başka şeyler yaptıysan mümkün olduğu kadar mütevazı ol.

İbadetinle övünme, başkasına göstermeye çalışma. Burada tabi bir şeyi söylemek lazım.

Farz ibadetlerin aşikâre yapılması emredilmiştir:

“Beni hiç kimse görmesin, mütevazı olayım, namazı evimde kılayım!”

Yok, o kadar da uzun boylu değil. O kadar da uzun değil. Farz ibadetler aşikâre yapılacak. Herkes görececek, bilecek ve herkese örnek olacak. Otobüste giderken bile namazı kılacaksın. Şoföre söyleyeceksin, kenarda ineceksin, kılacaksın. Ötekiler de kılar. Arkana gelirler, on beş kişi cemaat olurlar. Onların da kılmasına vesile olmuş olursun. Zekâtı da verebilirsin. Diğer farz ibadetleri de aşikâre yapabilirsin. Nafileleri, sevap kazanmak için fazlalıktan yapılanları saklamak uygun olur.

h. Cennet Dereceleri

Bir hadîs-i şerîf daha okuyalım. Mevzumu, dersimizi kapatalım. Mevzular hep değişiyor ama...

فَإِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا
بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، وَالْفِرْدَوْسُ أَعْلَى الْجَنَّةِ

وَأَوْسَطُهَا، وَفَوْقَ ذَلِكَ عَرْشُ الرَّحْمَنِ، وَمِنْهَا تُفَجَّرُ
أَنْهَارُ الْجَنَّةِ، فَإِذَا سَأَلْتُمْ اللَّهَ فَسَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ

Fe inne fi'l-cenneti mietü derecetin. Mâ beyne küllü dereceteyni kemâ beyne's-semâi ve'l-ard. Ve'l firdevsü a'le'l-cenneti ve evsetuhâ ve fevka zâlike arşü'r-rahmâni ve minhâ tüfeccerü enhârü'l-cenneti. Fe izâ seeltümu'llâhe fe-selûhü'l-firdevs..

Bir iki tane atladım, bu hadîs-i şerifi seçtim. Ağzınızın tadı tatlı olsun, yemeğin üstüne tatlı ikram ettikleri gibi... Cennetle ilgili.

Peygamber *sallallahu aleyhi* ve sellem bu hadisinde buyuruyor ki;

“Cennette 100 derece, kademe vardır. Her bir derecenin arası yer ile gök arası kadardır. -Cennette her derecenin arası, bizim buradaki yer yüzüyle gök arası kadardır.- Firdevs, cennetü'l-Firdevs, bu derecelerin en yükseğidir, en üstünüdür. Firdevs, cennetin en üst tarafıdır.”

Minhâ tüfeccerü enhârü'l-cenneti erbaa.

Cennetin Kur'ân-ı Kerîm'de zikredilmiş olan o dört mübarek ırmağı var ya, oradan çıkar, Firdevs'ten çıkar. Hani Fetih sûresinden

evvelki sûrede, Muhammed sûresinde bildiriliyor ya, cennetin içindeki ırmaklar işte o dört ırmak, kaynak gibi Firdevs-i Âlâ'dır. Firdevs-i Âlâ'dan çıkar, şırıl şırıl akar, aşağılara doğru, öteki cennetlere doğru, cennet ehli de o ırmaklardan doya doya nûş ederler. Allah hepimize nasip eylesin.

Ve min fevkahâ yekûnü'l-arş. “Firdevs-i Âlâ'nın da üstünde Arş-ı Âlâ vardır.”

Arş-ı Rahmân vardır, Arş-ı Âlâ vardır. Firdevs-i Âlâ'nında üstünde, cennetin en güzel, en yüksek yeri Firdevs-i Âlâ'dır. Onun da üstünde Arş-ı Rahmân vardır. Allahu Teâlâ Hazretlerinin Arş'ı vardır.

Fe izâ seeltümu'llâhe fe-selûhü'l-Firdevs. “Allah'tan istediğiniz zaman Firdevs-i Âlâ'yı isteyin.” diyor, Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. Bizi sevdiğinden, bize şefkatinden, bize yol göstermek için “Allah'tan istediğiniz zaman en güzeli olduğundan, en yükseği olduğundan orayı isteyin.” diyor.

Neden?

Muhterem kardeşlerim!

Allah isteyene istediğini verecek. İstemesini bilirse istemek nasip olmuşsa... “Ne mutlu

ki istemek nasip olmuşsa ne mutlu ki verecek” demektir.

Onun için siz de Allah’tan isterseniz dua edeceğiniz zaman Firdevs-i Âlâ’yı isteyin. Çok alim bir kimse bana diyor ki... Kâbe’de buluştuk da orada bizi bir alimin sofrasına davet ettiler, beraberce gittik. Sofra duası yapıldı. Ben duanın sonunda Firdevs-i Âlâ’yı istedim:

“Yâ Rabbi, sen bizi Firdevs-i Âlâ’ya dâhil eyle.” dedim.

İsteyen yüzümüz kara ama istemek serbest. Firdevs-i Âlâ’yı istedim. Oradan öteki alim kardeşimiz, ağabeyimiz; “Yahu hocam, cennete girsem en azına da razıyım, en aşağısana da razıyım.” dedi. Ben dedim ki, “Resûlullah öyle tavsiye ettiğinden yapıyorum. Layık olduğumdan değil de Resûlullah Efendimiz öyle tavsiye etmiş.”

Elbette cennetin içinde bir kamçı boyu kadar yer bile dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı. Cennetin kokusu 500 yıllık mesafeden 1000 yıllık mesafeden duyulur. Kokusu etrafa saçılan öyle mübarek bir yer. Bakımına doyum olmayan bir yer. İnsan oraya girdi mi küçücük bir yeri olsa -eskiden herhalde kamçıyla filan ölçüyorlardı bir kamçı

Allâhümme salli alâ seyyidinâ Muhammedini'n-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahibihî ve sellim. Allâhümme salli alâ seyyidinâ Muhammedini'n-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahibihî ve sellim. Allâhümme salli alâ seyyidinâ Muhammedini'n-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahibihî ve sellim.

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Lekad câeküm resûlün min enfüsiküm azizün aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfün rahîm.

Fe in tevellev fe-kul hasbiyallâh. Lâ ilâhe illâ hû aleyhi tevekkeltü ve hüve rabbü'l-arşı'l-azîm.

Sadaka'llâhü'l-azîm.

Sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesifûn ve selâmün ale'l-mürselîn ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn. Sübhâne rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb.

DUA

Âcizane naçizane, ibadetlerimizi taatlerimizi, hayırlarımızı hasenâtımızı, müzâkere-i ilmimizi, zikrimizi, tesbihimizi, hatmimizi, lütfunla kereminle ahsen-i kabul ile makbul eyle. Ecr-i cezîl, sevâb-ı kesîr kazanmamızı nasip eyle. Hâsıl olan ücûr-u mesûbâtı Yâ Rabbi, evvela ve hâsseten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerine âcizane fakirane hibe ve hediye eyledik, şu anda vâsıl eyle.

Peygamber Efendimiz'in sevgisine, şefaatine, iltifatına, teveccühüne cümlemizi nâil eyle. Mübarek cemalini rüyalarımızda görmeyi cümlemize sık sık nasip eyle. Yâ Rabbe'l-âlemîn, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in mübarek âlinin, pak ashâbının, cümle etbâının ve ahbabının ve sâir enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullahın hâsseten Ümmet-i Muhammed'in müşidleri olan vazifeli verese-i nebî ulemâ-i muhakkıkîn, meşâyih-ı vâsılîn, sâdat-ı turuk-u aliyyemizin Ebû Bekri Sıddîk ve Aliyyü'l-Mürteza'dan müteselsilen kendisinden feyz aldığımız büyüklerimize kadar güzeran eylemiş olan cümle mensuplarına ayrı ayrı hediye eyledik, vâsıl

eyle yâ Rabbi! Hasseten Mehmet Zâhid-i Bursevî hocamıza ikram eyle. Bu beldeleri Allah Allah diye diye fetheden fatihlerin, şehitlerin, gazilerin, mübarek Akçakoca'nın, bu beldede medfun bulunan evliyâullahın, salihlerin ruhlarına hediye eyledik, vâsıl eyle. Şu caminin yapılmasına, yaşamasına emek sarf etmiş, masraf etmiş, yardım etmiş olanların ve şu camide güzeran eylemiş olan imamların, hatiplerin, vâizlerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhlarına ikram eyle. Âmîn.

Âmîn diyen kardeşlerimizin ve sâir ihvanımızın âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının, mü'min-i mü'minât dostlarının da ruhlarına ikram eyle. Yâ Rabbi, nesilleri kesilip adları unutulmuş kendisine dua edecek kimse kalmamış mü'minîn-i mü'minât ve müslimîn-i müslimâta da dereceleri üzere ikram eyle. Yâ Rabbi, cümlesinin kabirlerini şu hediyelerimiz ile pür nur eyle, ruhlarını mesrur eyle, derecelerini yüksek eyle, makamlarını ala eyle.

Yâ Rabbe'l-âlemîn, biz âciz naçiz kullarına tevîkîni refîk eyle. Hakkı hak olarak görüp ona uymayı nasip eyle. Bâtılı bâtıl olarak görüp ondan korunmayı nasip eyle. Bizi dinde fakih ve

bilgili eyle. Cahillikten halas eyle. Zulümâttan nuruna vâsıl eyle. Mârifetini, muhabbetini bizlere ihsan eyle.

Yâ Rabbe'l-âlemîn, evlatlarımızı, ailelerimizi, nesillerimizi, zürriyetlerimizi hep senin sevdiğin mü'min-i kâmil kullar eyle. Yâ Rabbe'l-âlemîn, Ümmet-i Muhammed'e umûmen rahmeyle. Dertlilerimize deva, hastalarımıza şifa ihsan eyle. Müşkül işleri olan kardeşlerimizin işlerini hall u âsân eyle. Yâ Rabbe'l-âlemîn, gönüllerimizin muradlarını bizlere ihsan eyle. Gönlümüzden geçirip de dile getiremediğimiz, bildiğimiz bilmediğimiz her türlü hayırlara bizleri nâil eyle. Dünyanın ve âhiretin bildiğimiz bilmediğimiz her türlü şerlerinden cümlemizi mahfuz eyle. Cümlemize sıhhatli âfiyetli, hayırlı uzun ömürler ihsan eyle. Ömürlerimizi rızan yolunda salih ameller işleyerek geçirmeyi nasip eyle.

Cümlemize helal, temiz, pak kazançlar nasip eyle. O kazançlarımızla kimseye muhtaç olmadan, el açmadan, boyun bükmeden, yüz kızartmadan, şerefimizle yaşamayı nasip eyle. Kazançlarımızın fazlalarıyla hayrât u hasenât yapıp vefatımızdan sonra da sevap kazanmaya devam etmemizi nasip eyle. Yâ Rabbe'l-

âlemîn, huzuruna sevdiğin razı olduğun kullar olarak gelmemizi nasip eyle. İki cihanda yüzümüzü ak, alnımızı açık eyle. *Bigayri hisab Firdevs i Âlâ*'ya bizleri dâhil eyle. Resûlullah Efendimiz'e bizleri komşu eyle. Senin cemalini gören has kullarının zümresine cümlemizi dâhil eyle.

Bi hürmeti esrârı sûreti'l-Fâtiha.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İbadetin yapılmasını kolaylamak da sevaptır. Şimdi şurada ben oturdum belki biraz benim vücudum zayıf nahiftir, kansız cansız olabilirim.

Fâtiha-i şerîfe meâl besmele.

***

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: *Finans kurumlarında parası olanlar faiz mi yemiş oluyorlar? diye bazı kimseler bunlar faizdir, demiş.*

Cevap: Bunlar faiz değil. Faizsiz kazanç olduğunu kendileri beyan ediyorlar: “Verilen parayla beraber iş yapıyoruz. Onun ortaklığını dağıtıyoruz.” diyorlar. Faizsiz olduğunu beyan ettikleri için faiz değildir, kâr ortaklığıdır. Bu zâtın söylediği onların beyanlarına aykırı. Bir

çok kimse de oraya faiz olmadığı, kâr ortaklığı olduğu için rahat rahat veriyor. Ben de o ka-naatteyim.

Soru: *Bir evleri varmış, satmışlar. Paralarını kapora almışlar. Kalanını bir ay sonra verecekmiş. Protokolü imzalamışlar. Eğer evi alan şahıs vazgeçerse bu verdiği para helal midir?*

Cevap: Önce anlaşma olduğu için söz öyle olduğundan anlaşmanın hükmüne uymak olabilir. Alabilirler.

Soru: *Evliliğin başlangıcında yapılan sözleşme ve evlilik öncesi münasebetlerde, usûl ve davranışlarda nelere dikkat edilmelidir?*

Cevap: Evliliğin evvelinde nişan oluyor. Bu nişan her iki tarafın birbirine helal olması manasına değildir. Örtülü olmak şartıyla ve belli bir çizgide hududa riayet etmek şartıyla görüşüp konuşabilirler, işlerini yürütürler. Bu, henüz daha evlilik olmadığından, Allah saklasın anlaşamazlar, bozulma ihtimali de olabilir. O bakımdan gayet ciddi görüşülmesine dikkat etmesi lazım. Tesettüre, yalnız kalmamaya dikkat etmesi lazım. Adaba uyması lazım.

Allah hepinizden razı olsun.

El-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN
20 Recep 1410 / 16.02.1990
İskenderpaŐa Camii/ İstanbul

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak
ulaŐmak için tıcklayınız.](#)

